

Asia: VN/34767/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaanopintolaiksi ja ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

-

Lausunnonantajan näkemykset koskien ulkomaanopintolakia.

Työsuojeluviranomainen pitää hyvänä ja kannatettavana asiana sitä, että lakiehdotuksen mukaisesti ollaan säätämässä ulkomaanopintolaki, joka sisältää säännökset ulkomailla suoritettujen opintojen tuottamasta kelpoisuudesta virkaan tai tehtävään, jonka kelpoisuusvaatimukseksi on laissa säädetty korkeakoulututkinto, tietyntasoinen korkeakoulututkinto tai tietty nimeltä mainittu tutkinto tai opintosuoritus. Ehdotettu laki antaisi näin ollen toimivaltaisille viranomaisille mahdollisuuden tehdä lain nojalla päätöksen ulkomailla suoritettujen opintojen tuottamasta kelpoisuudesta Suomessa säänneltyyn tehtävään muussa kuin ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvassa tapauksessa. Eli tilanteissa, joissa koulutus on muusta maasta kuin toisesta Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen jäsenmaasta tai hakija on muun maan kuin jäsenmaan kansalainen.

Lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin mukaan muussa kuin ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1384/2015) soveltamisalaan kuuluvassa tapauksessa toimivaltainen viranomainen voi tämän lain nojalla tehdä päätöksen ulkomailla suoritettujen opintojen tuottamasta kelpoisuudesta tehtävään, johon on laissa säädettyinä kelpoisuusvaatimuksena tietty nimeltä mainittu Suomessa suoritettava tutkinto tai opintosuoritus. Säännöskohtaisten perusteluiden mukaan momentin säännös mahdollistasi, että lakia voisivat halutessaan soveltaa Opetushallituksen lisäksi myös muiden hallinnonalojen viranomaiset. Tämä kuitenkin edellyttäisi, että kyseisten hallinnon alojen erityislainsäädännössä säädettäisiin ulkomaanopintolain soveltamisesta ammattipätevyydlain soveltamisalan ulkopuolelle jäävissä tilanteissa sekä tunnustamisesta vastaavasta toimivaltaisesta viranomaisesta.

Ehdotetun lain 3 §:n 3 kohdan määritelmän mukaan toimivaltaisella viranomaisella tarkoitetaan tehtävän sääntelystä vastaavan hallinnonalan viranomaista tai viranomaistehtävää hoitavaa tahoa, joka ottaa vastaan hakemuksia ja tekee päätöksiä ulkomailla suoritettujen opintojen tuottamasta kelpoisuudesta säänneltyyn tehtävään. Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että tyyppillisesti nämä ovat samoja tahoja, jotka antavat ammattipätevyysselain mukaisia ammattipätevyyden tunnustamispäätöksiä hallinnonalan säänneltyihin ammatteihin. Opetushallitus ylläpitää verkkosivuillaan listaa Suomessa säännellyistä ammateista ja niiden toimivaltaisista viranomaisista: <https://www.oph.fi/fi/palvelut/tutkintojen-tunnustaminen/saannellyt-ammattit-suomessa>. Työsuojeluviranomainen on listattu tähän luetteloon esimerkiksi nosturin kuljettajien pätevyyksien osalta.

Työsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan ehdotetun lain 2 ja 3 §:ien säädöstekstit ja niiden perustelut antavat hieman ristiriitaisen kuvan lain soveltamisesta ja toimivaltaisista viranomaisista. Lain 2 §:n perusteluiden perusteella esimerkiksi työturvallisuuslain 14a §:ää olisi ilmeisesti muutettava siten, että siinä mainittaisiin ehdotettava ulkomaanopintolaki, ennen kuin työsuojeluviranomainen voi tehdä päätöksiä ehdotetun lain nojalla. Toisaalta 3 §:n määritelmien perusteluissa viitataan Opetushallituksen ylläpitämään listaukseen säännellyistä ammateista ja niiden toimivaltaisista viranomaisista, josta saa taasen sellaisen kuvan, että työsuojeluviranomainen on toimivaltainen viranomainen ehdotetun lain osalta omaan hallinnon alaansa kuuluvien säänneltyjen ammattien osalta. Näiltä osin työsuojeluviranomainen pyytää lainvalmistelijaa tarkentamaan lakiesitystä siten, että toimivaltaisista viranomaisista sekä niiden suunnitellusta toimivallasta ei synny virheellisiä käsityksiä.

Työsuojeluviranomainen toteaa, että tilanteissa, joissa koulutus on muusta maasta kuin toisesta Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen jäsenmaasta tai hakija on muun maan kuin jäsenmaan kansalainen, viranomaisilla ei ole käytössään samalaista järjestelmää mahdollisesti tarvittavien lisätietojen selvittämiseen kuin ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvassa tapauksissa on. Työsuojeluviranomainen pitää hyvänä asiana sitä, että viranomaisille ollaan säätämässä oikeus vaatia hakijalta pyytää hakijalta tarvittavia asiakirjoja ja vielä niin, että ne voidaan pyytää oikeaksi todistettuina jäljennöksinä sekä tarvittaessa käännöksinä suomen tai ruotsin kielille. Edelleen epäselvissä tapauksissa työsuojeluviranomainen pitää hyvänä sitä, että hakijalta voidaan vaatia korkeakoululta, viranomaiselta tai ulkopuoliselta toimijalta tilattua maksullista vahvistusta tutkinnon suorittamisesta, opintojen sisällöstä tai asiakirjan aitoudesta siten, että hakija vastaisi vahvistuspyynnön tekemisestä ja sen mahdollisista kustannuksista.

Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että toimivaltaisen viranomaisen tulisi asiakirjavaatimuksia määrittäessään pyrkiä joustavuuteen. Tämä on hyvä tavoite, mutta koska toimivaltaisten viranomaisten käytössä ei ole ehdotetun lain osalta samanlaista tiedonvaihtojärjestelmää kuin ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvassa tapauksissa on, niin on todennäköistä, että viranomaiset joutuvat pyytämään hakijalta hakemuksen liitteenä asiakirjoja niin laajasti kuin ehdotettu laki mahdollistaa, varmistuakseen siitä, että hakijan osaaminen vastaa tehtävässä vaadittua koulutusta tai tutkintoa.

Ehdotetun lain 2 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että jatkossa ulkomaisten tutkintojen arvioinnissa olisi työnantajien apuna niin sanottu vertaileva tutkintotietokanta, jonka valmistelu on käynnistynyt Opetushallituksessa vuonna 2025. Tietokannan tavoitteena on edistää ulkomailla kouluttautuneiden sijoittumista työelämään tai opintoihin tarjoamalla työnantajille ja koulutuksen tarjoajille väline ulkomailla suoritetun korkeakoulututkinnon arviointiin. Verkkopalvelun kautta kuka tahansa voisi hakea tietoa ulkomaisen korkeakoulututkinnon sijoittumisesta suoritukseen korkeakoulututkintojen järjestelmässä sekä viitteellistä tietoa siitä, minkä tasoiseen Suomen korkeakoulututkintojen järjestelmän mukaiseen tutkintoon se vertautuu. Työsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan tätä vertailevaa tutkintotietokantaa tulisi laajentaa siten, että se tarjoaisi myös viranomaisille välineen ulkomailla suoritettujen ammatillisten tutkintojen arviointiin, jolloin hakemusten käsittelyssä päästäisiin varmemmin joustavuuteen, koska viranomaiset voisivat hyödyntää vertailevan tutkintotietokannan tietoja.

Lausunnonantajan näkemykset ammattipätevyyslain muutoksista.

-

Sulameri Riitta
Lounais-Suomen aluehallintovirasto

Lukkari Teemu
Lupa- ja valvontavirasto - Työsuojeluosasto